

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Ert dnr Fi2023/01006
Vårt dnr R-2023-12

Malmö den 16 juni 2023

REMISSVAR: Promemorian Likvärdiga krav på mål och riktlinjer för alla utförare av kommunal verksamhet

---

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Det är Avfall Sveriges medlemmar som ser till att avfall tas om hand och återvinns i landets alla kommuner. Vi gör det på samhällets uppdrag: miljösäkert, hållbart och långsiktigt. Vår vision är "Det finns inget avfall". Vi verkar för att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att det avfall som uppstår återvinns och tas om hand på bästa sätt. Kommunerna och deras bolag är ambassadör, katalysator och garant för denna omställning.

Avfall Sverige bildades redan 1947 och har omkring 400 medlemmar. Avfall Sveriges medlemmar är kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och kommunala regionbolag inom avfall och återvinning. Deras kunder utgör Sveriges invånare och en stor del av näringslivet. Genom medlemmarna representerar Avfall Sverige Sveriges befolkning. I Avfall Sverige ingår, som associerade medlemmar, cirka 150 tillverkare, konsulter och entreprenörer aktiva inom avfallshantering.

1. Sammanfattning

- Avfall Sverige avstyrker förslaget och anser dagens reglering tillräcklig.
- Konsekvenser och eventuellt behov eller nytta av förslaget framgår inte.
- Förslaget är missvisande eftersom det anger att det ska leda till att det ska råda likvärdiga villkor mellan privata utförare och utförare i egen regi. Kommunala och regionala verksamheters styrning, uppdrag och mål omfattas dock av – och ska omfattas av – andra mål och riktlinjer för verksamheten samt ett övergripande ansvar. Till skillnad från privata utförare omfattas de även av bland annat offentlighets- och upphandlingslagstiftningen, kommunallagen och besvärsinstitutet samt ett beredskapsansvar för obligatorisk verksamhet. Kommunal

avfallsorganisation omfattas utöver detta av kommunfullmäktiges obligatoriska avfallsplan, innehållande mål och åtgärder för verksamheten.

2. Synpunkter

Avfall Sverige avgränsar remissvaret till att kommentera förslaget i den mån det har bäring på den kommunala skyldigheten enligt 15 kap. miljöbalken, att förebygga samt att samla in och behandla hushållens avfall och annat avfall under kommunalt ansvar. Hädanefter refereras därför enbart till kommuner och kommunalförbund, även om det som beskrivs även avser regionerna.

Syftet med det gällande kravet att kommuner, inklusive kommunalförbund, ska kontrollera och följa upp verksamhet som genom avtal lämnats över till privata utförare och genom villkor i avtalen tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn, är att förtydliga och säkerställa det kommunala ansvaret även för den verksamhet som överlämnas till privata utförare. I det remitterade förslaget föreslås att villkoren, om någon del lämnats till privat utförare, även ska gälla även för verksamhet som utförs i egen regi. Det anges att syftet är att det ska råda "likvärdiga" villkor för alla utförare. Avfall Sverige anser att detta är missvisande. Kommunala och regionala verksamheter omfattas – till skillnad från det privata näringslivet – av tvingande villkor genom en omfattande lagstiftning och ett flertal kontrollfunktioner, bland annat:

- Allmänhetens och medias rätt till insyn genom offentlighetsprincipen samt meddelarfriheten;
- Upphandlingslagstiftningen;
- Besvärsinstitutet, det vill säga att enskildas möjlighet att överklaga kommunala beslut;
- Justitieombudsmannens (JO) tillsyn över att offentlig verksamhet efterlever de lagar och regler som finns uppställda samt att övriga åligganden uppfylls. JO kan inte tillsyna privata utförare (om verksamheten inte omfattar förvaltningsuppdrag där myndighetsutövning ingår);
- Kommunallagens begränsningar, bland annat självkostnadsprincipen och likabehandlingsprincipen;
- Den kommunala revisionens uppgift att granska nämnderna och deras verksamhet;
- Kommunfullmäktige tar beslut om kommunens inriktning, verksamhet och ekonomi, exempelvis budget, skattesats och avgifter för kommunal service. För verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning, vilket även gäller kommunala bolag. God ekonomisk hushållning innebär att kommuner och regioner ska ha goda förutsättningar för att i ett mer långsiktigt perspektiv klara ekonomin och den kommunala verksamheten både i förvaltningen och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Kommunstyrelsen, nämnder och kommunalförbund ansvarar inom sina respektive verksamhetsområden för att se till att verksamheterna bedrivs enligt lagar, föreskrifter, mål och

riktlinjer, att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detta gäller oavsett om verksamheten utförs i egen regi eller utförs av en privat utförare. Se bland annat 5 kap. 1 §, 6 kap. 6 §, 11 kap. 6 § och 12 kap. 2 § kommunallagen, (2017:725).

- Kommunal verksamhet som enligt lag ansvarar för att uppfylla för kommunen obligatorisk verksamhet (bland annat avfallsansvaret, gaturenhållningen och leverans av vatten- och avloppstjänster) har dessutom ett beredskapsansvar i de fall den privata utföraren av olika anledningar inte utför sitt uppdrag. Kommunal avfallsorganisation styrs för övrigt av kommunfullmäktiges avfallsplan, innehållande mål och åtgärder för verksamheten.
- Kommunstyrelse, kommunfullmäktige, kommunalförbund och nämnder kan (i lite olika omfattning) kan agera direkt när det gäller verksamhet i egen regi för att avhjälpa missförhållanden. Vad gäller verksamhet som lagts ut på privata utförare, måste dock kontroll och följderna regleras i avtalet.

Det stämmer alltså inte som utredningen påstår att det skulle saknas en reglering som på liknande sätt uppställer ett krav på kommuner och regioner att formulera riktlinjer för den egna verksamheten. Avfall Sverige vill lyfta att det är grundläggande skillnader i det uppdrag en kommun måste ha för sin verksamhet, jämfört med de mål och den lagstiftning som driver ett vinstdrivande privat aktiebolag. Detta medför att det inte finns förutsättningar att ha samma mål för verksamhet som bedrivs i egen regi som den som bedrivs av privata utförare. Det är alltså inte ändamålsenligt att alltid att ha likvärdiga krav på mål och riktlinjer för utförare av kommunal verksamhet.

I konsekvensutredningen anges att förslaget bedöms ha ingen eller marginell påverkan på kommunernas och regionernas kostnader, och att flertalet kommuner som använder sig av privata utförare bör kunna lägga till den egna verksamheten utan större anpassning i det befintliga programmet. Sveriges Kommuner och regioner anger tvärtom i dokumentet *Fullmäktiges program för verksamhet som utförs av privata utförare* (2019) att det är vanligt att programmen lägger fast att verksamhet som utförs av privata utförare ska följas upp på samma sätt som den egna verksamheten. I dokumentet hänvisas till en praxisstudie som enligt SKR visar att programmen inte alltid har en verklig styrkraft utan blir ett sorts "måste-dokument", vid sidan av andra styrdokument/system. Det remitterade förslaget synes mot denna bakgrund medföra en dubbelreglering och ytterligare börda på kommunerna, utan några fördelar. I stället ökar kommunernas administrativa belastning och kostnader, till nackdel för kommunernas skattebetalare, taxekollektiv och kärnverksamhet.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till senior miljöjurist Andrea Hjärne, andrea.hjarne@avfallsverige.se, telefon 040-69 35 66.

Med vänlig hälsning,
Avfall Sverige

Lars Stjernkvist
Ordförande

Tony Clark
Vd